

Категорія справи № 824/138/19: **не визначено.**

Надіслано судом: **не визначено.** Зареєстровано: **22.09.2019.** Оприлюднено: **23.09.2019.**

Дата набрання законної сили: **22.10.2019**

Номер судового провадження: **не визначено**

КИЇВСЬКИЙ АПЕЛЯЦІЙНИЙ СУД

Справа № 824/138/19

Провадження № 2-к/824/75/2019

У Х В А Л А

ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

16 вересня 2019 року

м. Київ

Київський апеляційний суд у складі судді судової палати з розгляду цивільних справ Ігнатченко Н.В., за участю секретаря судового засідання Бондаренко І.С., розглянувши у відкритому судовому засіданні в приміщенні Київського апеляційного суду заяву Компанії «Сіті-Стейт Н.В.» (City-State N.V.) про визнання та надання дозволу на виконання рішення Міжнародного центру по врегулюванню інвестиційних спорів від 26 липня 2018 року у складі голови трибуналу - пана Кавіндера Булла, СР, арбітра - пана Станіміра Александрова, арбітра - професора Бріджит Штерн в справі № ARB/14/19 за позовом Компанії «Сіті-Стейт Н.В.» (City-State N.V.), товариства з обмеженою відповідальністю «Компанія з управління активами «Практика», товариства з обмеженою відповідальністю «Кристалл-Інвест», товариства з обмеженою відповідальністю «Продіз» до держави Україна про стягнення коштів,

В С Т А Н О В И В:

У липні 2019 року Компанія «Сіті-Стейт Н.В.» (Амстердам, Нідерланди) звернулася до Київського апеляційного суду, як до суду першої інстанції, із заявою про визнання та надання дозволу на виконання рішення Міжнародного центру по врегулюванню інвестиційних спорів (Нью-Йорк, Вашингтон, округ Колумбія, США) від 26 липня 2018 року в справі № ARB/14/19.

На обґрунтування заяви зазначено, що Компанія «Сіті-Стейт Н.В.», ТОВ «КУА «Практика», ТОВ «Кристалл-Інвест» та ТОВ «Продіз» були солідарними позивачами у справі № ARB/14/19, що вирішена Міжнародним центром по врегулюванню інвестиційних спорів (далі - МЦУІС), в якій відповідач - держава Україна.

Спір полягав у позбавленні Україною як приймаючою стороною-державою інвестицій, що були вкладені позивачами як іноземними інвесторами.

Позивачі стверджували, що були позбавлені інвестицій, а саме грошових коштів, розміщених в ПАТ «Кредитпромбанк» на підставі депозитного договору № 0052 від 5 липня 2010 року та додаткової угоди від 12 травня 2012 року до цього договору в результаті дій (бездіяльності) України.

ПАТ «Кредитпромбанк» не повернув суму вкладу у встановлений депозитним договором термін та не сплатив щомісячні відсотки, що підлягають сплаті відповідно до погоджених сторонами умов договору.

Відповідно до умов додаткової угоди термін дії депозитного договору продовжувався до 9 липня 2013 року. Крім того, додаткова угода передбачала збільшення процентної ставки з 16% до 18% на рік, яка підлягала сплаті щомісяця.

У період з липня 2012 року по березень 2013 року ПАТ «Кредитпромбанк» здійснював оплату процентів за додатковою угодою, проте 1 травня 2013 року банк перестав здійснювати таку оплату.

Приблизно у той самий час, а саме 29 травня 2012 року Національний банк України (далі - НБУ) та ПАТ «Кредитпромбанк» уклали письмову угоду № 70, відповідно до якої ПАТ «Кредитпромбанк» зобов'язувався усунути порушення своїх зобов'язань банківського законодавства з метою недопущення вжиття НБУ заходів впливу на банк, які можуть мати наслідком визнання його неплатоспроможним, згідно з банківським законодавством України.

Але 2 березня 2015 року НБУ оголосив ПАТ «Кредитпромбанк» неплатоспроможним, в результаті чого позивачами як іноземними інвесторами було втрачено їхні інвестиції в Україні.

При цьому, у період з травня 2013 року по грудень 2013 року позивачі звертались до НБУ з вимогами (скаргами) про здійснення регуляторного нагляду за ПАТ «Кредитпромбанк». Вказані вимоги були обґрунтовані тим, що ПАТ «Кредитпромбанк» не виконує своїх зобов'язань за депозитним договором.

Також позивачі зверталися до Посольства США, Секретеріату Прем'єр-міністра України, Антимонопольного комітету України, Національної комісії з регулювання ринків фінансових послуг в Україні та інших органів державної влади України. Крім того, за заявами позивачів також були порушені судові провадження з метою захисту прав інвесторів, однак державні органи України не сприяли захисту прав компанії та інших інвесторів.

На думку Компанії «Сіті-Стейт Н.В.», яка є резидентом Нідерландів, дії України щодо інвестицій позивачів порушили норми Угоди про взаємний захист інвестицій між Україною та Королівством Нідерланди в тому числі, статті 3 (1), 3 (2), 3(4) і 6, що призвело до спричинення їй шкоди у розмірі 30 344 001,00 доларів США.

3 листопада 2013 року Компанія «Сіті-Стейт Н.В.» повідомила Україну про наявність спору у відповідності до Угоди, втім врегулювати спір протягом трьох місяців не вдалося, у зв'язку з чим позивачі відповідно до Конвенції про порядок вирішення інвестиційних спорів між державами та іноземними особами звернулися із заявою щодо арбітражного розгляду спору проти України, яку 7 квітня 2014 року отримав МЦУІС .

Розгляд справи щодо юрисдикції та по суті відбувся у центрі слухань Міжнародної торгової палати у Парижі з 24 по 28 квітня 2017 року. 26 липня 2018 року Арбітраж прийняв рішення, яким вирішив (пункт 694 арбітражного рішення): (a) Трибунал має юрисдикцію щодо спору, переданого йому на розгляд в цьому арбітражі; (b) поведінка відповідача є порушенням зобов'язання справедливого і рівноправного ставлення відповідно до статті 3 (2) ДІД; (c) поведінка відповідача є порушенням заборони на експропріацію відповідно до статті 6 ДІД; (d) відповідач виплачує позивачам 8 910 490 доларів США (що становить 239 198 690 гривень за курсом 1 гривня за 0,03725 доларів США, що діяв на дату винесення арбітражного рішення); (e) відповідач виплачує позивачам складні відсотки за 12-ти місячною ставкою USD LIBOR + 4 %, що нараховуються щоквартально на суму, зазначену в підпункті (d) вище, такі складні відсотки нараховуватимуться з 31 грудня 2013 року до дати здійснення платежу; (f) арбітражні витрати, включаючи гонорари і витрати Трибуналу та МЦУІС, розподіляються між сторонами в рівних частках, і тому відповідач виплачує позивачам 399 886,57 доларів США; (g) кожна сторона несе свої власні судові та інші витрати; (h) всі інші претензії відхилені.

Арбітражне рішення є остаточним та обов'язковим для сторін, проте станом на дату подання заяви воно не виконане відповідачем в добровільному порядку.

Заявник зазначив, що у даному випадку відсутні підстави для відмови у визнанні та наданні дозволу на виконання арбітражного рішення, оскільки сторони арбітражної угоди були на момент вирішення спору у МЦУІС та є дієздатними; арбітражна угода є чинною та дійсною; сторони були належним чином сповіщені про арбітражний розгляд та призначення складу арбітражу, а також брали безпосередню участь в арбітражному розгляді; арбітражне рішення прийняте щодо інвестиційного

спору, передбаченого арбітражною угодою відповідно до вимог заяви про арбітражний розгляд; склад арбітражу був призначений за погодженням сторін; арбітражне рішення є обов'язковим для сторін, його не скасовано, його виконання не зупинено; спір між сторонами є арбітрабельним за законодавством України та підлягає вирішенню Міжнародним центром по врегулюванню інвестиційних спорів; арбітражне рішення, а також його визнання та виконання не порушує загальні засади правопорядку України, його зміст відповідає основоположним принципам та засадам національного законодавства, а отже не суперечить публічному порядку України.

Посилаючись на викладене та з урахуванням уточнених вимог Компанія «Сіті-Стейт Н.В.» просила апеляційний суд: визнати і надати дозвіл на виконання рішення Міжнародного центру по врегулюванню інвестиційних спорів від 26 липня 2018 року у справі № ARB/14/19 за позовом Компанії «Сіті-Стейт Н.В.», ТОВ «КУА «Практика», ТОВ «Кристалл-Інвест», ТОВ «Продіз» до держави Україна про стягнення коштів; видати виконавчий лист про стягнення з держави Україна в особі Міністерства юстиції України на користь Компанії «Сіті-Стейт Н.В.» 8 910 490 доларів США; видати виконавчий лист про стягнення з держави Україна в особі Міністерства юстиції України на користь Компанії «Сіті-Стейт Н.В.» складних відсотків за 12-ти місячною ставкою USD LIBOR + 4 %, що нараховуються щоквартально на суму, зазначену в підпункті (d) рішення, а саме: 8 910 490 доларів США, з 31 грудня 2013 року до дати здійснення платежу; видати виконавчий лист про стягнення з держави Україна в особі Міністерства юстиції України на користь Компанії «Сіті-Стейт Н.В.» арбітражних витрат, включаючи гонорари і витрати Трибуналу та МЦУІС, у розмірі 399 886,57 доларів США; стягнути з держави Україна в особі Міністерства юстиції України на користь Компанії «Сіті-Стейт Н.В.» судові витрати зі сплати судового збору за подання заяви про визнання та надання дозволу на виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу у розмірі 960,50 гривень.

У запереченні на заяву Міністерство юстиції України, яке представляє інтереси держави Україна, через представника Скалецьку О.І. просить у задоволенні заяви відмовити з огляду на її необґрунтованість.

Міністерство стверджує, що вказаний арбітраж був незбалансований. Непропорційність та перенавантаження процесуального графіку розгляду справи, який не дозволив державі Україна з поважних причин в повній мірі навести арбітражному Трибуналу свою позицію, є очевидною при порівняльному аналізі та співставленні: графіку обміну основними письмовими позиціями сторін у справі; графіку обміну позиціями та документами на стадії подання доказів; графіку обміну позиціями на стадії розгляду численних заяв про вжиття забезпечувальних заходів. Крім того, ресурси держави Україна з представництва своїх інтересів у справі були обмежені лімітами тих кошторисних видатків, які передбачені в бюджетній програмі Міністерства юстиції КПКВК 3601150 «Забезпечення захисту прав та інтересів України під час урегулювання спорів, розгляду у закордонних юрисдикційних органах справ за участю іноземного суб'єкта та України, а також забезпечення представництва України в Європейському суді з прав людини» на відповідний рік для залучення зовнішнього компетентного юридичного радника.

Також зазначає, що оціночні втрати Державного бюджету України, у разі задоволення заяви, складуть понад 9 000 000 доларів США, в результаті чого виконання рішення буде загрожувати інтересам України та матиме наслідком погіршення економічного стану держави. З огляду на це, визнання та виконання арбітражного рішення суперечить публічному порядку держави Україна, а приведені обставини є підставами, передбаченими частиною другою статті 5 Нью-Йоркської Конвенції та частиною першої статті 478 ЦПК України для відмови у задоволенні заяви.

В судовому засіданні представники Компанії «Сіті-Стейт Н.В.»: Бойчук О.Я. та Швердін М.М. заяву про визнання та надання дозволу на виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу підтримали, у тому числі з підстав, викладених у відповіді на заперечення боржника.

Представник Міністерства юстиції України - Скалецька І.О. проти задоволення заяви заперечувала з підстав, наведених в запереченні на заяву стягувача.

Інші учасники арбітражного розгляду в судове засідання не з'явилися, про дату, час та місце розгляду справи повідомлені належним чином, тому їх неявка у відповідності до вимог частини першої статті 477 ЦПК України не перешкоджає розгляду справи.

Заслухавши пояснення представників учасників справи, дослідивши матеріали справи та заявлені вимоги, а також заперечення проти них, апеляційний суд приходить до наступного висновку.

Судом встановлено, що Компанія «Сіті-Стейт Н.В.» (Амстердам, Нідерланди) звернулася до суду із заявою про визнання та надання дозволу на виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу з обґрунтуванням наявності обов'язкового та остаточного арбітражного рішення, а також з посиланням на такі норми міжнародних договорів та документів: 1) Угода про сприяння та взаємний захист інвестицій між Україною та Королівством Нідерландів від 14 липня 1994 року, що ратифікована Україною 26 лютого 1997 року (далі - Угода); 2) Конвенція про порядок вирішення інвестиційних спорів між державами та іноземними особами від 18 травня 1965 року, що ратифікована Україною 16 березня 2000 року (далі - Конвенція про порядок вирішення інвестиційних спорів); 3) Конвенція про визнання та виконання іноземних арбітражних рішень від 10 червня 1958 року, яка набула чинності для України 7 червня 1959 (далі - Нью-Йоркська конвенція); 4) Правила примирювальної процедури та арбітражу Міжнародного центру по врегулюванню інвестиційних спорів (далі - Арбітражні правила).

Так, відповідно до статті 3 (2) Угоди кожна Договірна Сторона забезпечуватиме справедливий та рівний режим для інвестицій громадян іншої Договірної Сторони та не буде зашкоджувати, шляхом безрозсудливих або дискримінаційних заходів, функціонуванню, управлінню, підтриманню, експлуатації, володінню або розпорядженню ними цими інвесторами. Кожна Договірна Сторона надаватиме таким інвестиціям повну фізичну безпеку та захист.

Згідно зі статтею 1 (б) Угоди термін «громадяни» охоплюватиме відносно кожної з Договірних Сторін: фізичних осіб, що мають національність цієї Договірної Сторони, юридичних осіб, які визнані законодавством цієї Договірної Сторони; юридичних осіб, які не визнані законодавством цієї Договірної Сторони, але керуються фізичними особами, як зазначено в (I) або юридичними особами, як зазначено в (II) раніше.

Україна та Королівство Нідерланди в статті 9 Угоди включили у двосторонній інвестиційний договір пропозиції про врегулювання суперечок в арбітражному порядку.

Зокрема, стаття 9 (1, 2) Угоди передбачає, що будь-який спір між кожною з Договірних Сторін та громадянином іншої Договірної Сторони, що стосується інвестицій цього громадянина на території іншої Сторони, вирішуватиметься, по можливості, сторонами спору дружнім шляхом. Якщо такий спір не може бути врегульований протягом трьох місяців з дати, коли сторона спору запросила дружнього врегулювання, спір буде, на запит зазначеного громадянина, вирішуватися шляхом арбітражу.

Як встановлено статтею 9 (3) Угоди, у випадку, якщо обидві Договірні Сторони стали членами Конвенції по Врегулюванню інвестиційних спорів між Державою та Громадянами іншої Договірної Сторони від 18 березня 1965 року, спори між кожною з Договірних Сторін та громадянином іншої Договірної Сторони згідно з першим параграфом цієї Статті мають подаватися для врегулювання погоджувальною процедурою або арбітражем до Міжнародного Центру по Врегулюванню Інвестиційних Спорів.

Таким чином, арбітражне застереження для вирішення МЦУІС спору між Компанією «Сіті-Стейт Н.В.» та Україною закріплене у двосторонній міжнародній угоді про сприяння та взаємний захист інвестицій, ратифікованій Україною, яка в подальшому була підтверджена діями сторін щодо подання процесуальних документів для порушення арбітражного провадження та призначення складу арбітражного суду.

Також Україна та Королівство Нідерланди підписали та ратифікували Конвенцію про порядок вирішення інвестиційних спорів між державами та іноземними особами, а тому спір між Компанією «Сіті-Стейт Н.В.» (резидентом Нідерландів) та Україною щодо невиконання останньою умов Угоди мав подаватися до Міжнародного центру по врегулюванню інвестиційних спорів (МЦУІС).

Розгляд справи № ARB/14/19 щодо юрисдикції та по суті відбувся у центрі слухань Міжнародної торгової палати у Парижі з 24 по 28 квітня 2017 року (пункт 111 арбітражного рішення).

26 липня 2018 року МЦУІС у складі голови трибуналу - пана Кавіндера Булла, СР, арбітра - пана Станіміра Александрова, арбітра - професора Бріджит Штерн, які були призначені кожною із сторін спору та відповідно до вимог Конвенції про порядок вирішення інвестиційних спорів Арбітражних правил, прийняв рішення, яким вирішив (пункт 694 Арбітражного рішення): (а) Трибунал має юрисдикцію щодо спору, переданого йому на розгляд в цьому арбітражі; (b) поведінка відповідача є порушенням зобов'язання справедливого і рівноправного ставлення відповідно до статті 3 (2) ДІД; (c) поведінка відповідача є порушенням заборони на експропріацію відповідно до статті 6 ДІД; (d) відповідач виплачує позивачам 8 910 490 доларів США (що становить 239 198 690 гривень за курсом 1 гривня за 0,03725 доларів США, що діяв на дату винесення арбітражного рішення); (e) відповідач виплачує позивачам складні відсотки за 12-ти місячною ставкою USD LIBOR + 4 %, що нараховуються щоквартально на суму, зазначену в підпункті (d) вище, такі складні відсотки нараховуватимуться з 31 грудня 2013 року до дати здійснення платежу; (f) арбітражні витрати, включаючи гонорари і витрати Трибуналу та МЦУІС, розподіляються між сторонами в рівних частках, і тому відповідач виплачує позивачам 399 886,57 доларів США; (g) кожна сторона несе свої власні судові та інші витрати; (h) всі інші претензії відхилені.

Відповідно до статті 9 Угоди рішення арбітражу буде остаточним та обов'язковим та набирає чинності згідно з внутрішнім законодавством.

Згідно із статтею 53 Конвенції про порядок вирішення інвестиційних спорів рішення арбітражу є зобов'язуючим для сторін і не підлягає апеляції або іншому способу оскарження, за винятком тих, які передбачені в цій Конвенції. Кожна з сторін зобов'язана підкоритись та здійснювати дії, що відповідають вимогам рішення арбітражу, за винятком випадків, коли виконання рішення було призупинено у відповідності з положеннями даної Конвенції.

Отже, арбітражне рішення є остаточним та обов'язковим для сторін, проте доказів того, що на час розгляду справи воно виконано відповідачем в добровільному порядку суду не представлено.

Відповідно до частини першої статті 35 Закону України «Про міжнародний комерційний арбітраж» арбітражне рішення, незалежно від того, в якій країні воно було винесено, визнається обов'язковим і при поданні до компетентного суду письмового клопотання виконується з урахуванням положень цієї статті та статті 36.

Визнання та надання дозволу на виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу - це поширення законної сили такого рішення на територію України і застосування засобів примусового виконання в порядку, встановленому ЦПК України.

Порядок розгляду і вирішення заяви про визнання та надання дозволу на виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу визначені в Главі 3 Розділу IX ЦПК України «Визнання та виконання рішень іноземних судів, міжнародних комерційних арбітражів в Україні, надання дозволу на примусове виконання рішень третейських судів».

Згідно зі статтею 474 ЦПК України рішення міжнародного комерційного арбітражу (якщо його місце знаходиться за межами України), незалежно від того, в якій країні воно було винесено, визнається та виконується в Україні, якщо їх визнання та виконання передбачено міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, або за принципом взаємності. У разі якщо визнання та виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу залежить від принципу взаємності, вважається, що він існує, оскільки не доведено інше.

Визнання та виконання арбітражних рішень передбачено Нью-Йоркською конвенцією, відповідно до статті 3 якої кожна Договірна Держава визнає арбітражні рішення як обов'язкові і приводить їх до виконання згідно з процесуальними нормами тієї території, де запитується визнання і приведення у виконання цих рішень, на умовах, викладених у нижченаведених статтях. До визнання і приведення у виконання арбітражних рішень, до яких застосовується ця Конвенція, не повинні застосовуватися істотно більш обтяжливі умови або більш високі мита або збори, ніж ті, які існують для визнання і приведення у виконання внутрішніх рішень.

За змістом статті 478 ЦПК України та статті 36 Закону України «Про міжнародний комерційний арбітраж» суд відмовляє у визнанні і наданні дозволу на виконання рішення міжнародного

комерційного арбітражу, якщо сторона, проти якої воно спрямоване, подасть суду доказ того, що: а) одна із сторін в арбітражній угоді була якоюсь мірою недієздатною; або ця угода є недійсною за законом, якому сторони цю угоду підпорядкували, а в разі відсутності такої вказівки, за законом держави, де рішення було винесено; або б) сторону, проти якої винесено рішення, не було належним чином сповіщено про призначення арбітра чи про арбітражний розгляд або з інших поважних причин вона не могла подати свої пояснення; або в) рішення винесено щодо спору, не передбаченого арбітражною угодою, або такого, що не підпадає під її умови, або містить постанови з питань, що виходять за межі арбітражної угоди; проте якщо постанови з питань, охоплених арбітражною угодою, можуть бути відокремлені від тих, які не охоплюються такою угодою, то та частина арбітражного рішення, яка містить постанови з питань, що охоплені арбітражною угодою, може бути визнана і виконана; або г) склад міжнародного комерційного арбітражу або арбітражна процедура не відповідали угоді між сторонами або, за відсутності такої, не відповідали закону тієї держави, де мав місце арбітраж; або г) рішення ще не стало обов'язковим для сторін, або було скасовано, або його виконання зупинено судом держави, в якій або згідно із законом якої воно було прийнято. У визнанні і наданні дозволу на виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу може бути відмовлено, якщо суд визнає, що відповідно до закону спір, з огляду на його предмет, не може бути переданий на вирішення міжнародного комерційного арбітражу або визнання та виконання цього арбітражного рішення суперечить публічному порядку України.

Тягар доведення наявності підстав для відмови у визнанні і виконанні арбітражного рішення покладається на сторону, яка заперече проти заяви стягувача.

Як вбачається з матеріалів справи, заявник звернувся до належного суду із заявою про визнання та надання дозволу на виконання рішення Міжнародного центру по врегулюванню інвестиційних спорів від 26 липня 2018 року у межах встановленого законом строку (стаття 475 ЦПК України), заявником до заяви долучено документи згідно з переліком, передбаченим статтею 476 ЦПК України, на час звернення компанії до суду із заявою рішення арбітражу вступило в законну силу, було остаточним для сторін та підлягало виконанню, держава Україна в особі Міністерства юстиції України належним чином повідомлена про арбітражний розгляд та не заявляла вимог про відсутність у МЦУІС компетенції, Угода між Україною та Королівством Нідерланди, яка містить арбітражне застереження недійсною не визнавалася та не скасовувалася, а рішення арбітражним судом винесено щодо спору, передбаченого цією угодою.

Вирішуючи питання про визнання та надання дозволу на виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу, суд не може оцінювати його правильність по суті чи вносити будь-які зміни до його змісту, а перевіряє лише дотримання строків звернення з клопотанням, дотримання вимог процесуального закону щодо його форми і змісту та наявності обставин, які можуть бути підставою для відмови в задоволенні заяви.

Із наведеного вище слідує, що підстави для відмови у задоволенні заяви про визнання та надання дозволу на виконання арбітражного рішення відсутні, адже сторони арбітражної угоди були на момент вирішення спору у МЦУІС та є дієздатними; арбітражна угода є чинною та дійсною; сторони були належним чином сповіщені про арбітражний розгляд та призначення складу арбітражу, а також брали безпосередню участь в арбітражному розгляді; арбітражне рішення прийняте щодо інвестиційного спору, передбаченого арбітражною угодою відповідно до вимог заяви про арбітражний розгляд; склад арбітражу був призначений за погодженням сторін; арбітражне рішення є обов'язковим для сторін, його не скасовано, його виконання не зупинено; спір між сторонами є арбітрабельним за законодавством України та підлягає вирішенню Міжнародним центром по врегулюванню інвестиційних спорів; арбітражне рішення, а також його визнання та виконання не порушує загальні засади правопорядку України, його зміст відповідає основоположним принципам та засадам національного законодавства, а отже не суперечить публічному порядку України.

Що стосується посилань Міністерства юстиції України на те, що державі Україна не була забезпечена належна можливість у повній мірі підготувати та представити свою позицію у справі, то вони не приймаються судом до уваги як безпідставні, адже боржником не надано жодних доказів того, що в арбітражі була порушена чесна і справедлива правова процедура, яка унеможливила подання відповідачем своїх пояснень у справі, їх доведення до уваги та вивчення арбітражем.

Більше того, як свідчить саме арбітражне рішення від 26 липня 2018 року, відповідачем в повній мірі були використані всі можливості арбітражного процесу, зокрема подано у встановлені процедурними наказами строки всі документи по суті справи, арбітраж задовольняв заяви відповідача про продовження строку надання документів та про застосування заходів безпеки щодо конфіденційності доказів, а також адвокати та експерти відповідача брали безпосередню участь при слуханні справи.

Враховуючи викладене, боржником не доведено, що він був позбавлений арбітражем можливості сформувавши та/або донести свою позицію у справі в повній мірі, які не відповідають мінімальним стандартам чесності, він на власний розсуд використав всі надані йому Регламентом можливості для формування, подання та захисту своєї позиції, а просте посилення сторони на бажання сформувавши позицію іншим чином, ніж та, яка була подана нею та вивчена арбітражем, не є підставою для перегляду судом процесуальних рішень арбітражу.

Боржник також вбачає порушення публічного порядку, яке полягає у тому, що в результаті задоволення заяви про визнання та надання дозволу на виконання арбітражного рішення Державний бюджет України у 2019 році понесе значні збитки в розмірі 9 000 000 доларів США, що матиме наслідком погіршення економічного стану держави, втім такі доводи не знайшли свого підтвердження під час розгляду справи з огляду на таке.

Порядок визнання та надання дозволу на виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу регламентується міжнародними договорами, Нью-Йоркською конвенцією, Законом України «Про міжнародний комерційний арбітраж» та главою 3 розділу IX ЦПК України.

Основоположним принципом Нью-Йоркської конвенції є те, що держава, що її підписала, зобов'язана визнавати іноземні арбітражні рішення обов'язковими та виконувати їх. Нью-Йоркська конвенція, презюмуючи обов'язковість арбітражного рішення, передбачає вичерпний, що не підлягає розширеному тлумаченню, перелік підстав, за наявності яких компетентний суд може відмовити у визнанні та виконанні арбітражного рішення.

Підстави, наведені в пункті 2 статті 5 Нью-Йоркської конвенції, охороняють публічні інтереси держави, в якій подано клопотання про примусове виконання, та, відповідно, суди вправі використовувати їх ex officio, тобто в силу власних зобов'язань суду держави, після подання заяви про визнання й звернення до виконання арбітражного рішення.

Тобто суд держави, в якій подане таке клопотання, зобов'язаний ex officio, згідно з природою власних повноважень та його правовим статусом у державі, перевірити за власною ініціативою та в обов'язковому порядку дотримання публічного порядку в кожному випадку, незалежно від того, чи посилається сторона, яка заперечує проти визнання та звернення до виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу, на предмет існування названих перешкод для такого звернення і його задоволення судом.

Такі обов'язки покладаються на суд держави, який діє від її імені, реалізуючи владні повноваження від імені країни як публічно-правового утворення.

Відповідно до пункту 2 частини першої статті 36 Закону України «Про міжнародний комерційний арбітраж» у визнанні або у виконанні арбітражного рішення, незалежно від того, в якій державі воно було винесено, може бути відмовлено лише коли суд визначить, що: об'єкт спору не може бути предметом арбітражного розгляду за законодавством України, арбітражне рішення суперечить публічному порядку (ordre public) України.

Згідно зі статтею 12 Закону України «Про міжнародне приватне право» норма права іноземної держави не застосовується у випадках, якщо її застосування призводить до наслідків, явно несумісних з основами правопорядку (публічним порядком) України. У таких випадках застосовується право, яке має найбільш тісний зв'язок з правовідносинами, а якщо таке право визначити або застосувати неможливо, застосовується право України. Відмова в застосуванні права іноземної держави не може ґрунтуватися лише на відмінності правової, політичної або економічної системи відповідної іноземної держави від правової, політичної або економічної системи України.

Під публічним порядком слід розуміти правопорядок держави, визначені принципи і засади, які становлять основу існуючого у ній ладу (стосуються її незалежності, цілісності, самостійності й недоторканності й основних конституційних прав, свобод, гарантій тощо). Міжнародний публічний порядок будь-якої країни включає фундаментальні принципи і засади правосуддя, моралі, які держава бажає захистити навіть тоді, коли це не має прямого стосунку до самої держави; правила, які забезпечують фундаментальні політичні, соціальні та економічні інтереси держави (правила про публічний порядок); обов'язок держави з дотримання своїх зобов'язань перед іншими державами та міжнародними організаціями. Це ті незмінні принципи, які виражають стабільність міжнародної системи: у тому числі суверенітет держави, невтручання у внутрішні справи держав, не порушення територіальної цілісності тощо.

Правова концепція публічного порядку існує для того, щоб захистити державу від іноземних арбітражних рішень, які порушують діючі в державі фундаментальні принципи справедливості і правосуддя. Ці положення покликані встановити правовий бар'єр на шляху рішень, ухвалених всупереч кардинальним процесуальним і матеріально-правовим принципам, на яких ґрунтується публічний і державний порядок. Вони також призначені не допустити можливість визнання та надання дозволу на виконання рішень, пов'язаних з корупцією чи компетентністю арбітрів.

Головним завданням застереження про публічний порядок у міжнародному праві є вирішення колізій різних країн.

Об'єктом застереження про публічний порядок є міжнародні приватноправові відносини, а предметом – незастосування іноземного права, яке обране для регулювання цивільно-правових відносин з іноземним елементом, якщо його застосування порушує публічний порядок держави. У цьому разі застереження про публічний порядок врегульовує самостійну сферу суспільних відносин, яка не залежить від сфери міждержавних відносин.

Враховуючи наведене, посилання на порушення публічного порядку може мати місце тільки у випадках, коли виконання іноземного арбітражного рішення несумісне з основами правопорядку держави.

Разом з тим, арбітражне рішення, про визнання та надання дозволу на виконання якого просить заявник, ухвалено на підставі Угоди про взаємний захист інвестицій між Україною та Королівством Нідерланди від 4 липня 1994 року, а спір полягав у позбавленні Україною як приймаючою стороною-державою інвестицій, що були вкладені позивачами як іноземними інвесторами.

У відповідності до статей 26 та 27 Віденської конвенції про право міжнародних договорів, до якої приєдналася Україна на підставі указу Президії Верховної Ради Української РСР від 14 квітня 1986 року, кожен чинний договір є обов'язковим для його учасників і повинен ними добросовісно виконуватись; учасник не може посилається на положення свого внутрішнього права як на виправдання для невиконання ним договору.

Згідно із частиною першою статті 15 Закону України «Про міжнародні договори України», чинні міжнародні договори України підлягають сумлінному дотриманню Україною відповідно до норм міжнародного права. Якщо міжнародним договором України, який набрав чинності в установленому порядку, встановлено інші правила, ніж ті, що передбачені у відповідному акті законодавства України, то застосовуються правила міжнародного договору (частина друга статті 19 цього Закону).

Таким чином, виконання рішення щодо компенсації за експропріацію майна іноземних інвесторів, нарахованих процентів та відшкодування арбітражних витрат не порушуватиме публічний порядок України, оскільки Міжнародний центр по врегулюванню інвестиційних спорів не втручався в суверенні повноваження держави, а лише зобов'язав Державу Україна дотримуватися положень міжнародного договору, стороною якого є Україна, в частині гарантій захисту інвестицій заявника.

Крім того, необґрунтована відмова у наданні дозволу на примусове виконання рішення міжнародного комерційного арбітражного суду є свого роду блокуванням такого рішення і матиме характер штучного нормативного бар'єра, який з точки зору міжнародного права є абсолютно недопустимим. Це блокування не тільки не відповідатиме цілям міжнародного арбітражу, але й буде порушувати законні права, які це арбітражне рішення може фактично надавати стягувачу в інших країнах.

Відмова у визнанні та наданні дозволу на примусове виконання на території України арбітражного рішення порушуватиме частину першу статті 1 Першого протоколу до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, становитиме втручання у право власності стягувача на присуджені грошові кошти (рішення у справі «Stran Greek Refineries and Stratis Andreadis v. Greece» від 09 грудня 1994 року, серія А, № 301-В).

Арбітражне рішення у справі № ARB/14/19 не змінює жодних імперативних норм, встановлених законодавством України, відтак відсутні обставини, які свідчать про порушення публічного порядку у разі визнання та надання дозволу на виконання такого рішення.

Зі змісту рішення Міжнародного центру по врегулюванню інвестиційних спорів від 26 липня 2018 року вбачається, зокрема, що (d) відповідач виплачує позивачам 8 910 490 доларів США (що становить 239 198 690 гривень за курсом 1 гривня за 0,03725 доларів США, що діяв на дату винесення арбітражного рішення); (e) відповідач виплачує позивачам складні відсотки за 12-ти місячною ставкою USD LIBOR + 4 %, що нараховуються щоквартально на суму, зазначену в підпункті (d) вище, такі складні відсотки нараховуватимуться з 31 грудня 2013 року до дати здійснення платежу; (f) арбітражні витрати, включаючи гонорари і витрати Трибуналу та МЦУІС, розподіляються між сторонами в рівних частках, і тому відповідач виплачує позивачам 399 886,57 доларів США.

Тобто, міжнародний комерційний арбітраж при ухваленні свого рішення не визначив, в якій частині рішення стосується кожного позивачів та виходив із загальної спільної суми шкоди, що понесли позивачі в результаті дій України за депозитним договором.

Обґрунтування відповідного рішення арбітражу міститься в пунктах 674-675 арбітражного рішення.

Отже, позивачі є солідарними стягувачами за арбітражним рішенням, а відповідно до положень статті 542 ЦК України заявником щодо визнання та надання дозволу на виконання арбітражного рішення є Компанія «Сіті-Стейт Н.В.» як солідарний стягувач, тому видача виконавчого листа про стягнення всієї суми боргу на користь одного стягувача - Компанії «Сіті-Стейт Н.В.» не буде суперечити вимогам національного законодавства.

Відповідно до частин четвертої, п'ятої статті 479 ЦПК України, якщо в рішенні міжнародного комерційного арбітражу передбачена сплата відсотків та (або) пеня, які нараховуються відповідно до умов, вказаних в рішенні міжнародного арбітражу, суд вказує в своїй ухвалі про визнання та надання дозволу на виконання такого рішення про нарахування таких відсотків та (або) пені до моменту виконання рішення з урахуванням чинного законодавства, що регулює таке нарахування.

Остаточна сума відсотків (пені) у такому випадку розраховується за правилами, визначеними у рішенні суду, органом (особою), який (яка) здійснює примусове виконання рішення суду і відповідні дії (рішення) якого (якої) можуть бути оскаржені в порядку, передбаченому розділом VII цього Кодексу.

За частиною шостою статті 479 ЦПК України якщо в рішенні міжнародного комерційного арбітражу суму стягнення зазначено в іноземній валюті або валютах, суд, який розглядає це клопотання, вказує в своїй ухвалі суму стягнення у валюті, зазначеній в рішенні міжнародного комерційного арбітражу, а за заявою стягувача суд визначає суму стягнення в національній валюті України за курсом Національного банку України на день постановлення ухвали.

Великою Палатою Верховного Суду в ухвалі від 15 травня 2018 року у справі № 759/16206/14-ц викладений правовий висновок щодо повноважень виконавця нараховувати відсотки на визначену чинним рішенням міжнародного комерційного арбітражу суму відшкодування збитків.

Рішення міжнародного комерційного арбітражу у цій справі не містить двозначності стосовно того, в якому розмірі боржник має сплатити відсотки на користь стягувача, а проведення виконавцем розрахунку відсотків не є втручанням у відносини, врегульовані в арбітражному застереженні, та не може вважатися виходом за межі повноважень і порушенням публічного порядку.

Відповідно до принципу диспозитивності (стаття 13 ЦПК України) суд розглядає справи не інакше як за зверненням особи, поданим відповідно до цього Кодексу, в межах заявлених нею вимог і на підставі доказів, поданих учасниками справи або витребуваних судом у передбачених цим Кодексом випадках.

Заявник просив вказати в ухвалі про визнання та надання дозволу на виконання арбітражного рішення про нараховання складних відсотків за 12-ти місячною ставкою USD LIBOR + 4%, що нараховуються щоквартально на суму 8 910 490 доларів США, з 31 грудня 2013 року до дати здійснення платежу, а також суми стягнення, зазначені в іноземній валюті без визначення стягнення в національній валюті України за курсом НБУ на день постановлення ухвали.

Таке зазначення, на переконання апеляційного суду, не є порушенням вимог чинного законодавства та відповідає змісту самого арбітражного рішення, тому приймається до уваги під час вирішення порушеного заявником питання.

Згідно із частиною першою статті 479 ЦПК України за результатами розгляду заяви про визнання і надання дозволу на виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу суд постановляє ухвалу про визнання і надання дозволу на виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу або про відмову у визнанні і наданні дозволу на виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу за правилами, встановленими цим Кодексом для ухвалення рішення.

З огляду на те, що судом не встановлено підстав для відмови у визнанні та наданні дозволу на виконання рішення Міжнародного центру по врегулюванню інвестиційних спорів від 26 липня 2018 року у складі голови трибуналу - пана Кавіндера Булла, СР, арбітра - пана Станіміра Александрова, арбітра - професора Бріджит Штерн в справі № ARB/14/19 за позовом Компанії «Сіті-Стейт Н.В.» (City-State N.V.), ТОВ «КУА «Практика», ТОВ «Кристалл-Інвест», ТОВ «Продіз» до держави Україна про стягнення коштів, заява Компанії «Сіті-Стейт Н.В.» підлягає задоволенню.

Відповідно до вимог статті 141 ЦПК України з держави Україна в особі Міністерства юстиції України на користь Компанії «Сіті-Стейт Н.В.» стягуються документально підтвердженні судові витрати, понесені заявником, а саме 960,50 судового збору за подання заяви про визнання та надання дозволу на виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу.

Керуючись статтями 23, 141, 259, 260, 268, 474 - 479 ЦПК України, суд

У Х В А Л И В:

Заяву Компанії «Сіті-Стейт Н.В.» (City-State N.V.) про визнання та надання дозволу на виконання рішення Міжнародного центру по врегулюванню інвестиційних спорів від 26 липня 2018 року у складі голови трибуналу - пана Кавіндера Булла, СР, арбітра - пана Станіміра Александрова, арбітра - професора Бріджит Штерн в справі № ARB/14/19 за позовом Компанії «Сіті-Стейт Н.В.» (City-State N.V.), товариства з обмеженою відповідальністю «Компанія з управління активами «Практика», товариства з обмеженою відповідальністю «Кристалл-Інвест», товариства з обмеженою відповідальністю «Продіз» до держави Україна про стягнення коштів задовольнити.

Визнати та надати дозвіл на виконання рішення Міжнародного центру по врегулюванню інвестиційних спорів від 26 липня 2018 року у складі голови трибуналу - пана Кавіндера Булла, СР, арбітра - пана Станіміра Александрова, арбітра - професора Бріджит Штерн в справі № ARB/14/19 за позовом Компанії «Сіті-Стейт Н.В.», товариства з обмеженою відповідальністю «Компанія з управління активами «Практика», товариства з обмеженою відповідальністю «Кристалл-Інвест», товариства з обмеженою відповідальністю «Продіз» до держави Україна про стягнення коштів.

Видати виконавчий лист про стягнення з держави Україна в особі Міністерства юстиції України (код ЄДРПОУ: 00015622, адреса: 01001, м. Київ, вул. Архітектора Городецького, 13) на користь Компанії «Сіті-Стейт Н.В.» (ідентифікаційний номер юридичної особи: 818252856, адреса: Де Кусерстрат, 93, 1081CN Амстердам) 8 910 490 (вісім мільйонів дев'яносто тисяч чотириста дев'яносто) доларів США.

Видати виконавчий лист про стягнення з держави Україна в особі Міністерства юстиції України (код ЄДРПОУ: 00015622, адреса: 01001, м. Київ, вул. Архітектора Городецького, 13) на користь Компанії «Сіті-Стейт Н.В.» (ідентифікаційний номер юридичної особи: 818252856, адреса: Де Кусерстрат, 93, 1081CN Амстердам) складних відсотків за 12-ти місячною ставкою USD LIBOR + 4 %, що нараховуються щоквартально на суму, зазначену в підпункті (d) рішення, а саме: 8 910 490 доларів США, з 31 грудня 2013 року до дати здійснення платежу.

Видати виконавчий лист про стягнення з держави Україна в особі Міністерства юстиції України (код ЄДРПОУ: 00015622, адреса: 01001, м. Київ, вул. Архітектора Городецького, 13) на користь Компанії «Сіті-Стейт Н.В.» (ідентифікаційний номер юридичної особи: 818252856, адреса: Де Кусерстрат, 93, 1081СN Амстердам) арбітражних витрат, включаючи гонорари і витрати Трибуналу та МЦУІС, у розмірі 399 886,57 (триста дев'яносто дев'ять тисяч вісімсот вісімдесят шість) доларів США.

Стягнути з держави Україна в особі Міністерства юстиції України (код ЄДРПОУ: 00015622, адреса: 01001, м. Київ, вул. Архітектора Городецького, 13) на користь Компанії «Сіті-Стейт Н.В.» (ідентифікаційний номер юридичної особи: 818252856, адреса: Де Кусерстрат, 93, 1081СN Амстердам) судові витрати зі сплати судового збору за подання заяви про визнання та надання дозволу на виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу у розмірі 960,50 (дев'ятсот шістдесят) гривень.

Ухвала суду може бути оскаржена в апеляційному порядку до Верховного Суду через Київський апеляційний суд у відповідності до пункту 15.5 Перехідних положень ЦПК України шляхом подання апеляційної скарги протягом тридцяти днів з дня складення повного судового рішення.

Ухвала суду, якщо вона не була оскаржена в апеляційному порядку, набирає законної сили після закінчення строку на апеляційне оскарження. У разі подання апеляційної скарги ухвала суду набирає законної сили після розгляду справи судом апеляційної інстанції.

Повний текст ухвали суду складено 19 вересня 2019 року.

Суддя

Н.В. Ігнатченко